

สะท้อนความคิด จากเวทีเรียนรู้สู่การปฏิรูป สหกรณ์ไทย

งานเฉลิมฉลอง 72 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปีนี้ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์จึงถือโอกาสจัดงาน ประกาศเกียรติคุณและเสวนาประจำปี เมื่อ 17 กันยายน ที่ผ่านมามีหัวข้อเรื่องในปีนี้นำมาจากแรงขับเคลื่อนด้านการวิจัยนั่นเอง

ช่วงเช้า ทีมงานของเราก็ได้มีโอกาสต้อนรับแขกผู้มาเยือนกันตั้งแต่เช้า นำโดยกลุ่มชาวบ้านคลองใหญ่ จ.ชัยนาท ที่ออกเดินทางกันตั้งแต่ตีสาม! ตามด้วยผู้นำสหกรณ์คนสำคัญ ๆ ทั้งจากชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน ท่าน

สหกรณ์จังหวัด และนักวิชาการสหกรณ์หลาย ๆ ท่านที่เข้ามามีส่วนร่วมกับเรา ทั้งการส่งผู้เข้าประกวดนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าและการขับเคลื่อนงานวิจัย พูดกันง่าย ๆ คือ เรามีแขกเจ้าประจำที่ทำให้พวกเราที่กำลังใจจัดงาน

แม้เหน็ดเหนื่อยแต่ก็ไม่ย่อท้อ

เวทีช่วงเช้า เราได้ผู้ดำเนินการคนเก่ง คุณณตยา แววีริศกุล มาช่วยสร้างสีสันบนเวที ซึ่งทำไมทำมาคุณแวกลายเป็นสื่อมวลชนที่สนใจงานวิจัยของเราและลงไปช่วยออกแรงนำเรื่องราวเผยแพร่สู่สาธารณชนมาแล้วหลายต่อหลายเรื่อง ทั้งข่าวคุณธรรม กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ตลาดสุขใจ และมีแผนที่จะไปออกรายการในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้มีชีวิต (ถ้ามีเวลา!)

เมื่อผู้ร่วมเสวนาทุกท่านขึ้นเวทีพร้อมกันแล้ว ทั้ง ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย คุณเอ็นนู ชื่อสุวรรณ พาววิชัย ประกอบทรัพย์ คุณอรุช นวราช และท่านผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ คุณแวกก็เปิดประเด็น เรื่อง แนวคิดการปฏิรูปสหกรณ์ไทย โดยมอบเวทีให้ คุณเอ็นนู ชื่อสุวรรณ

คุณเอ็นนู ชื่อสุวรรณ

คุณเอ็นนู ได้กล่าวถึง งานของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ซึ่งเน้นเรื่อง

การสร้างคนให้สะท้อนคุณค่า เพื่อการพัฒนาสหกรณ์ ตามปณิธานของสถาบันฯ ท่านกล่าวว่า เป็นเรื่องสำคัญที่แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญ

คุณเอ็นนูมีความเห็นว่า การปฏิรูปสหกรณ์ต้องเริ่มจากการสร้างคนก่อน มิเช่นนั้น อย่างอื่นไม่สำเร็จ โดยหยิบยกประเด็น เรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น จำกัด มาเป็นอุทาหรณ์ โดยชี้ว่า สหกรณ์มีธุรกิจใหญ่โตขนาดไหน แต่หากสมาชิกไม่มีความรู้และข้อมูลข่าวสาร อาจเกิดหายนะ ดังเหตุการณ์ของสหกรณ์คลองจั่นได้ทุกเมื่อ

ในส่วนของ การปฏิรูประบบสหกรณ์ ควรมียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างคนการพัฒนาาระบบบริหารจัดการ การปรับโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมีแนวคิดที่น่าสนใจว่า

การสร้างคน ต้องเริ่มต้นที่ตัวสมาชิก เพื่อให้สมาชิกเข้าใจในสิทธิหน้าที่ เรื่องนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะสมาชิกมีบทบาทหน้าที่ในการเลือกคนดีเข้าไปเป็นกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนในสหกรณ์ นอกจากนั้นการสร้างคนในภาครัฐที่ทำงานสหกรณ์ และต้องมีระบบประเมินการทำงานของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์อย่างเหมาะสม สำหรับนักวิชาการทำอย่างไรจึงจะสร้างความรู้มาตอบโจทย์ความต้องการของชาวบ้านและสมาชิก

ได้อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของพ่อค้านักธุรกิจก็ต้องมาคิดกันว่าทำอะไรจึงจะสร้างพ่อค้าที่ไม่จ้องเอาเปรียบสหกรณ์มาทำงานเชื่อมโยงกัน ให้มีบรรยากาศของความร่วมมือกัน

ในส่วนของ การพัฒนาระบบบริหารจัดการ คุณเอ็นนู ให้ความคิดเห็นว่า จุดอ่อนของสหกรณ์คือเรื่องการเงินการบัญชีและระบบไม่โปร่งใส ไม่เป็นปัจจุบัน จึงเป็นช่องทางของการทุจริต ดังนั้นจึงต้องสร้างระบบตรวจสอบภายใน การควบคุมการบริหารจัดการให้โปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงไปในตัว

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ต้องปรับโครงสร้างการสหกรณ์ไทย ให้รู้ว่าใครมีหน้าที่อะไร และภาครัฐควรเป็นเพียงกำกับดูแล มิใช่ควบคุมสหกรณ์

ประเด็นสำคัญที่ท่านทิ้งท้ายไว้ในเวที คือ เรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยไม่ต้องรีรอ ให้เริ่มลงมือทำ โดยเริ่มจากตัวเรา และฝากไว้ว่าการปฏิรูปสหกรณ์ไทยต้อง **“สร้างคน เสริมระบบ ปรับโครงสร้าง หนุนนวัตกรรม”**

ท่านที่สอง: ดร. สีลาภรณ์ ท่านเปิดประเด็นโดยชี้ให้เห็นว่า หัวเรื่องเสวนาในวันนี้มีค่าสำคัญอยู่ 3 คำ คือ การเรียนรู้ สหกรณ์ และสมรรถนะสูง

สหกรณ์ คนจะทำงานเรื่องชุมชนเข้มแข็งแต่ไม่ทำเรื่องสหกรณ์ไม่ได้ เพราะหัวใจของสหกรณ์คือชุมชน คือการช่วย

ดร. สีสลากรณ์ บิวสาย

เหลือและพึ่งพากัน คำถามก็คือทำไม นั่นก็เพราะตนคิดว่าสหกรณ์เป็นรูปแบบของธุรกิจแบบที่กระจายผลประโยชน์กลับสู่คนหมู่มาก แม้กระทั่งบริษัทมหาชนจำกัด ผู้ถือหุ้นก็ไม่ได้มีความคิดร่วมกัน

โครงสร้างสหกรณ์เกิดจากฐานคนมารวมตัว ช่วยเหลือกัน กระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม พอทำเรื่องนี้จะนำไปสู่เรื่องอื่น ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม และเกิดความยั่งยืน หากคิดถึงเรื่องประโยชน์ย่อย ๆ ต่อไป ก็จะเกิดปัญหาเรื่องธรรมาภิบาล

ปัญหา คือ เราขึ้นต้นสหกรณ์เริ่มตรงไหน และพอได้ทำงานทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสหกรณ์ก็พบว่า เราเริ่มต้นกันผิด

เกิดผิด คือ สหกรณ์ไทยเกิดโดยการออกกฎหมาย วางกฎระเบียบ ถ้ากลุ่มคนไม่ขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ก็จะไม่ได้รับการดูแล ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิด เขามาจดทะเบียน เพราะอยากได้อะไรบางอย่างที่รัฐจะให้ แต่จิตที่คิดจะพึ่งตนเองไม่เกิดขึ้น สหกรณ์ต้องเกิดที่จิต จิตต้อง

เกิดก่อน กล่าวคือ อุดมการณ์สหกรณ์ต้องเกิดขึ้นก่อนในคนก่อน เมื่อเราเริ่มทำงานมา เราก็พยายามรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะให้สหกรณ์เป็นที่พึ่งได้จริง ๆ

การปฏิรูปเศรษฐกิจ รัฐทำได้เพียงออกนโยบายและกำกับดูแลบางอย่าง ส่วนที่เหลือเป็นของภาคธุรกิจ เพราะเขาทำได้ดีกว่า ไวกว่า ยืดหยุ่นกว่า ประสิทธิภาพสูงกว่า ข้อมูลเยอะกว่า แต่แบบที่ภาคธุรกิจเคลื่อนไหวอยู่ทุกวันนี้ไม่ได้มุ่งเน้นการกระจายผลประโยชน์ ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นหนทางในการปฏิรูปเศรษฐกิจในทุกวันนี้ เมื่อเราทำงานมาเรื่อย ๆ เราก็เห็นตัวแบบสหกรณ์ที่ใช่ เราก็ต้องทำให้มากขึ้นเรื่อย ๆ

สมรรถนะสูง คือ มีทักษะการจัดการ มีระบบคิด มีจินตนาการ การที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีจินตนาการถึงอะไรบางอย่าง สร้างระบบคิดเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น และสร้างทักษะการจัดการให้สามารถทำได้ตามจินตนาการ

การเรียนรู้ การฟัง การดูงานเป็นเพียงการรับข้อมูล การเรียนรู้เกิดจากการคิด และเป็นของ ๆ ท่าน ท่านไม่คิดท่านก็ต้องรับผิดชอบกับอนาคตตัวเอง กระบวนการคิดถึงจินตนาการ ที่สำคัญที่สุด คือ การตั้งคำถามที่ถูกต้อง การตั้งคำถามต้องมีจินตนาการ คือ คิดจากผลที่ต้องการไปหาเหตุ มีใครเรื่องนี้แล้วประสบความสำเร็จบ้าง แล้วสิ่งนั้นเข้ากับบริบทเรื่องของเราหรือไม่ เรื่องพวกนี้ไม่อยู่ในระบบการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยไม่

จัด นักส่งเสริมไม่ได้ทำ แต่คนที่ทำได้ก็อย่างเช่นพ่อวิชัย ที่จินตนาการว่าให้ลูกมีรายได้ เมื่อไม่ได้จบปริญญา

จากการตั้งคำถามให้ลูกไปสู่การเรียนรู้เฉพาะเรื่อง การจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด เรื่องพวกนี้อาจหาได้ในอินเทอร์เน็ต แต่เรื่องการตั้งคำถามนี้ไม่มีใครตั้งให้ และเราเองก็ตั้งคำถามกันไม่ค่อยถูกต้อง ก็ทำให้เราคิดและแก้ปัญหาแต่เรื่องเล็ก ๆ ไม่คิดภาพใหญ่ที่จะไปข้างหน้า

การเรียนรู้เป็นเรื่องหนึ่งที่ตั้งใจให้เกิดไม่ได้ ไม่ต้องรอนโยบายปฏิรูปใด ๆ การเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนจินตนาการของเราอาจง่าย ๆ เช่น ถ้าวันนี้เราทำแล้วลูกหลานไม่คิดสานต่อ แสดงว่าเรายังไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าเรามาจุดที่คนรุ่นใหม่เข้ามาแล้ว เราก็ตอบได้ว่านี่จะเป็นอนาคตของเขา การเรียนรู้ของรุ่นลูก คือการต่อยอดจากรุ่นพ่อแม่ ตอนนั้นเรากำลังต้องการนักจัดการรุ่นใหม่ จึงอยากย้ำว่าการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูป และการเรียนรู้เป็นเรื่องของทุกคน

หลังจากนั้นผู้ดำเนินรายการได้เชิญให้พ่อวิชัย ประกอบบทวิทยได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของเกษตรกรสมาชิกว่า ควรเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง

พ่อวิชัย ประกอบบทวิทย จึงกล่าวว่า ปัจจุบันเกษตรกรอายุมากขึ้น เป็นปัญหาระดับอาเซียน ว่าไม่มีเกษตรกรแล้วถ้าเราจะพัฒนาคนจะเอาคนที่ไหน

พ่อวิชัย ประกอกรุย์

มาพัฒนา เพราะคนเข้าเมืองสู่การศึกษาแบบใหม่กันมาก ทำให้มองเห็นวิถีชีวิตการเกษตรเป็นเรื่องรองลงไป เช่นเดียวกับที่เรามองว่าสหกรณ์เป็นเรื่องรอง แต่เราก็ทิ้งการเกษตรไม่ได้ ตอนที่คิดก็ 15 ปี มาแล้ว เพื่อน ๆ ที่ทำราชการถ้าจะเกษียณก่อนก็ต้องรออายุราชการ 25 ปี แต่ว่าตัวเองเป็นเกษตรกรมา 15 ปี ก็เลิกแล้ว เพราะมีลูกชายมาสานงานต่อซึ่งเป็นผลมาจากการคิดใหม่ทำใหม่กับระบบการศึกษา

ที่นี้วิธีการจัดการว่าจัดการกับกระบวนการความคิดอย่างไรจะไปเปลี่ยนวิธีคิดหรือทัศนคติ ทัศนคติในสังคมการศึกษามุ่งเน้นว่าถ้าจบก็ต้องไปทำงานในบริษัทไม่ได้คิดว่าถ้าจบแล้วจะกลับไปทำเกษตร เมื่อปีที่ผ่านมามีเราเรียนักศึกษาสาขาพืชสวนจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน 4 คนเข้าสู่โครงการ พอสรุปเวทีให้เด็ก ๆ ตอนจบเลยเข้าใจว่ามหาวิทยาลัยต้องการให้เด็กมีทักษะ ถ้าจะเอาทักษะไม่ต้องมา

ก็ได้ เพราะสามารถไปหาเอาจากการทำงาน แต่สิ่งที่เราให้มีมากกว่านั้น เราให้วิธีคิด เราให้ทัศนคติใหม่กลับไป แต่จะใช้ได้หรือไม่ อยู่ที่ตัวผู้เรียน

เราทำได้โครงการในพื้นที่ เรียกว่า “ทายาทเกษตรสู่ทายาทสหกรณ์” สหกรณ์นี้อายุของคณะกรรมการ ดำเนินการของสหกรณ์ต่างก็มีอายุประมาณ 70 ปี ขึ้นไปกันทุกคน คณะกรรมการใหม่ ๆ ไม่มีเข้าไป

ทำไมเราย้อนกลับมาที่คน เพราะเราต้องการรักษาคนไว้ พยายามนำคนเข้าไปเรียนรู้กับเรา สอดคล้องกับแนวทางของอาจารย์ทั้งสองท่าน เราก็จะทำต่อไป เราเองกำลังมองถึงว่าจะใช้คนที่มีอยู่ และดึงเครือข่ายจากข้างนอกเข้าไป ตอนนี้กำลังจะทดสอบกับนิสิตอีกสักรุ่นให้องค์ความรู้กับวิธีคิด แล้วให้เขานำเอากลับไปใช้ในพื้นที่ ความรู้ที่เราให้ไปนั้น เกิดจากการปฏิบัติจนได้มาเป็นองค์ความรู้ เสมือนวันนี้ต้องตั้งคำถาม เราไม่ต้องการให้ไปหาวิธีจากเรา เราไม่ได้ให้ เราให้หลักการคิด วิธีคิด ไม่ได้บอกสูตรสำเร็จให้ เราสอนให้เด็กไปหาความรู้เอง แล้วมาสรุปบทเรียนให้เราฟัง จากนั้นซึ่งสิ่งที่ควรและไม่ควรให้ ที่เราสรุปได้คือ เด็กขาดการวิเคราะห์ คิดหน้าไม่ถึงหลัง คิดได้ทีละเรื่อง

คงฝากไว้ว่าสิ่งที่เราต้องทบทวนเราต้องมาดูตัวเองว่าเราทำในแนวทางของสหกรณ์ ในอุดมการณ์ของสหกรณ์แล้วหรือไม่ ในส่วนของตนเอง วันนี้ไม่

ได้เป็นสมาชิกแล้ว แต่เคยเป็นสมาชิกสหกรณ์มา 2 สหกรณ์แล้วก็ออกมา เพราะสงสัยว่าทำไมวิธีการสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ถึงไม่ตรง เราคิดว่าเราเข้าใจถูกว่าสหกรณ์ต้องร่วมมือกัน ประชาธิปไตย สหกรณ์ใช่จริงหรือไม่ พอเข้าไปอีกแล้วเจ็บตัว หมดยุค ก็เลยออกอีก จากนั้นก็ให้ภรรยาเข้าไปเป็นสมาชิก เพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจ

ที่นี้เราก็เลยมาเป็นคนนอกสหกรณ์แล้วทำงานสหกรณ์ ไม่เป็นสมาชิก ไม่เป็นอะไรเลย แต่ประสบความสำเร็จแล้วทำงานตามอุดมการณ์สหกรณ์ โดยทำงานในเรื่องการส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์

วันนี้สหกรณ์ที่ผมร่วมกิจกรรมเขาเดินไปในทางที่ผมคิด ตนเองก็เป็นเครื่องจักรหนึ่งในสหกรณ์เท่านั้น

คุณณาดยา แววิรุคฺพต์

คุณณาดยา แววิรุคฺพต์ ได้ตั้งคำถามพ่อวิชัยว่า

จากที่ได้ฟังมุมมองที่เห็นว่าสหกรณ์ถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้ทำตามหลัก

การที่ควรจะเป็น ทำสภรณ์ไม่เป็นไป ตามที่สมาชิกคาดหวัง นี่คือปัญหา ณ เวลานี้ ใช่หรือไม่

พ่อวิชัย ประกอบทรัพย์ ให้ความเห็นว่า ทำอย่างไรจะส่งองค์ความรู้ไป สู่สมาชิกสภรณ์ในฐานะคนส่วนใหญ่ ของสังคม คงเป็นหน้าที่ของกรมส่งเสริม สภรณ์ที่จะต้องทบทวนแนวทางการส่งเสริมว่ามาถูกทางหรือไม่ วันนี้สภรณ์ขับเคลื่อนไม่ดี เพราะความรู้ส่งกันไม่ถึง แต่มีอยู่คำถามคือจะส่งองค์ความรู้นั้นไปให้ ถึงได้อย่างไร ผ่านกรรมการดำเนินการ หรือผ่านนักส่งเสริมสภรณ์ บางที่ส่งโดยนโยบาย ได้ตัวชีวิต แต่สมาชิกระดับพื้นฐานกลับไม่ถึง ส่วนที่ได้เพราะคอยวิ่งหา ไม่ได้เป็นฝ่ายรอรับความรู้ พอเข้าไปแล้ว เจอสมาชิกที่คิดต่าง คิดแต่จะเพิ่มวงเงิน กุ้ย้ม แบบนี้คุยกันไม่รู้เรื่อง เราไม่ขัดแย้ง แต่ถอยออกมาทำสิ่งที่เราทำได้

คุณณตยา แวววิรุศุบัติ

เราได้เห็นรูปธรรมของสภรณ์ หลังจากนั้นผู้ดำเนินรายการได้ส่งต่อ ให้คุณอรุช ในฐานะนักธุรกิจให้มุมมอง จากประสบการณ์การสร้างสรรคกลุ่ม ธุรกิจเชิงคุณค่า

คุณอรุช นวราช กล่าวว่า

กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพรานก็เป็น สภรณ์รูปแบบหนึ่งแต่เป็นสภรณ์โดย ธรรมชาติ ในโลกของเรามีกรอบมากมาย

คุณอรุช นวราช

ที่ผิดธรรมชาติ และกรอบเหล่านี้เองทำให้ เราไปไม่ถึงจุดที่เราจะไป

กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน เกิดจากความพยายามที่จะทำธุรกิจเพื่อ หาผัก ผลไม้และข้าวอินทรีย์ให้กับลูกค้า โรงแรมของเรา เราพยายามหาความรู้ หาคน หาอาจารย์มาช่วยเรา แต่ผมมอง ว่าความรู้ที่มาจากข้างนอกช่วยเหลือเรา ได้ครั้งเดียว ความรู้จริง ๆ เกิดจากการ ที่เราลงมือทำ

สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจ อย่างแรกคือความเชื่อ ความเชื่อว่าจะเกิด อินทรีย์คือทางออกทางเดียวของเกษตรกร ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี เรามองว่าภาคี ธุรกิจของโรงแรม การช่วยเหลืออาจจะ ทำได้ไม่นาน แต่ถ้าช่วยเพียงช่วงแรก แล้วปล่อยให้เดินไปเองบนพื้นฐานของ ความซื่อสัตย์ ผมมองว่าธุรกิจตรงนี้ไม่ ได้เป็นอะไรที่ซับซ้อน เราแค่อยากจะ เชื่อมผู้กินอาหารในกรุงเทพมหานคร กับผู้ปลูก เป็นโซ่สั้น ๆ

การปฏิรูป คือการออกนอกกรอบ คือการเปลี่ยนแปลง ถ้าเรายังทำตามกร อบ ไม่ยอมออกจากเกษตรเคมีเป็น อินทรีย์ ภาครัฐก็ยังสนับสนุนปีต่อปี ไม่ ได้มองภาพยาว เอกชนก็ยังไม่มองแค่ธุรกิจ ของตัวเอง แล้วเมื่อไรเรื่องนี้จะเกิดขึ้น ก็ เลยมองว่าถ้าทุกคนมาร่วมกันในการขับเคลื่อน เช่น กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน แต่เดิมก็มีแค่สวนสามพราน เกษตรกร พอมาทำตลาดสุขใจเป็นตลาดทางร่วม ตอนนี้อากาศมีมากขึ้น เพราะความเชื่อร่วม กันมีมากขึ้น และจะเป็นพลังในการผ่าน พันอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้

ตอนนี้โครงการพยายามเชื่อมตลาด กับเกษตรกร เชื่อมเกษตรกรกับคนใน กรุงเทพมหานคร เช่นตอนนี้มีโรงแรม สนใจเข้ามาเป็นภาคีกับเกษตรกรอย่าง มีคุณค่า การเชื่อมกันต้องใช้เวลา ต้อง ปรับตัว ปรับวิธีการทำงานเข้าหากัน ถ้า เราเชื่อมได้ 1 โรงแรม โรงแรมที่เหลือก็ จะตามมาด้วย

การทำธุรกิจลักษณะนี้อยู่บน พื้นฐานความสมดุล เช่น การใช้สารเคมี ทำให้ไม่สมดุล ห่วงโซ่อุปทานก็ไม่สมดุล ราคาขายที่แพงเกินไป ในระยะยาว โครงการของเราสามารถเชื่อมผู้ปลูกใน นครปฐมกับคนในกรุงเทพมหานครได้ สำเร็จ นครปฐมเป็นแหล่งปลูกพืชอินทรีย์ ที่ใหญ่ แล้วเรื่องท่องเที่ยว เรื่องอื่น ๆ จะตามมา ผมชอบเวลาไปเจอเกษตรกร ในพื้นที่ หลาย ๆ กลุ่ม ไม่มีสูตรตายตัว ในสนับสนุนกลุ่ม แต่เราต้องเข้าไปฟัง

พวกเขา ไปเข้าใจ ไปอย่างอย่างต่อเนื่อง การให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการหล่อหลอมเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ มีความโลภน้อยลง เช่น ถาม เกษตรกรอินทรีย์ว่าทำไม เขาว่าทำแล้วมีความสุข

ตรงนี้จะถึงเป็นทางเลือก และทางออกทางเดียวของเรา

คุณณาดยา แววิริศบุต์

ท่านวิทยากร จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ คุณณาดยา วัฒนคุณ วัฒนคุณ กล่าวถึงประเด็นปฏิรูปสหกรณ์ตามแนวทางของภาครัฐว่าได้ใช้แผนพิจารณาเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ โดยฉบับที่ 1 เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2546-2549 เน้นให้สหกรณ์เป็นองค์การช่วยเหลือตนเอง ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ ให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง พัฒนาคนให้มีความสามารถในการจัดการ

ส่วนแผนที่ 2 พ.ศ. 2550-2554 มุ่งสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อนำพาไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ให้สหกรณ์ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างแท้จริง มีการพัฒนาผู้นำ ซึ่มีความสามารถในการจัดการของสหกรณ์ การสร้างความร่วมมือภายใต้ห่วงโซ่คุณค่า

แผนที่ 3 พ.ศ. 2555-2559 มุ่งให้สหกรณ์เป็นกลไกหลักในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก เป็นการดำเนินการต่อจากแผนที่ 2

ภาคราชการได้ผลักดันให้วาระแห่งชาติด้านการสหกรณ์เมื่อ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2555 วาระแห่งชาติมุ่งให้ประชาชนในชาติรับรู้และเข้าใจการสหกรณ์ พร้อมนำไปใช้ในวิถีชีวิต และการดำเนินงานอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง เพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยที่วาระแห่งชาตินี้มี 5 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เพื่อที่จะรู้ เข้าใจในหลักการ วิธีการ คุณค่า สหกรณ์ ประโยชน์ และสิ่งที่จะเกิดจากการนำไปใช้ โดยร่วมกับกระทรวงศึกษา ให้มีหลักสูตรในโรงเรียน สอนสหกรณ์ ในโรงเรียนรู้ นอกภาคการศึกษาที่จะมีการเรียนรู้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกลุ่มธรรมชาติต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เมื่อประชาชนเข้าในสหกรณ์ ก็จะมุ่งให้ประชาชนนำสหกรณ์ไปใช้ โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ทั้งนี้จะต้องมีความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มที่ใช้สหกรณ์ มุ่งสร้างพัฒนาสินค้าทั้งในกลุ่มภาคสหกรณ์ที่จดทะเบียน และกลุ่มธรรมชาติต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน ถ้ามีการเชื่อมโยงกัน สหกรณ์จะมีความเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสหกรณ์ ให้มีความเข้มแข็งที่ต้องเริ่มจากภายใน โดยต้องทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

มีการควบคุมภายในที่ดี บริหารความเสี่ยง ฟังตนเองได้ มีความโปร่งใส แล้วมาเพิ่มทักษะการจัดการให้สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ แต่ที่สำคัญ สมาชิกต้องรักและศรัทธาในสหกรณ์ด้วย ซึ่งวัดได้จากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสหกรณ์ ในด้านนี้เราจึงต้องการให้สหกรณ์ดำเนินงานตามหลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง ฟังตัวเองได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปฏิรูป เช่น การปฏิรูปกฎหมาย ราชการ การส่งเสริมสหกรณ์ได้มีการปรับเปลี่ยน ส่งเสริมสหกรณ์โดยให้ตัวสหกรณ์เป็นเป้าหมาย เป็นตัวชี้วัด เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยให้เจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพัฒนา โดยเตรียมความพร้อมให้เจ้าหน้าที่ก่อน ทำให้การส่งเสริมสหกรณ์ตรงจุด ตรงความต้องการของสหกรณ์

ในตอนท้ายการเสนาคุณณาดยา ได้มอบให้ผู้ร่วมเสนาทุกท่าน สรุปประเด็นฝากไว้ในเวที อย่างน่าสนใจ ดังนี้

คุณวิชัย ประกอบทรัพย์

ร่วมมืออย่างเดียว และวิธีเรียนที่ดีที่สุดคือ การไปเรียน ไม่ใช่ว่าความรู้จะมาหาเรา

ภาณุวัฒน์ วัฒนคุณ

คนนั้นสำคัญ คนในสหกรณ์ต้องใจรัก มีความตั้งใจในการพัฒนาการสหกรณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์

ภาณุวัฒน์ ณ นครพูน

มีทักษะในการบริหาร และมีคุณธรรม

คุณอรุช นวราช

สหกรณ์ต้องหาภาคีในพื้นที่ใกล้เคียง ๆ ตัว ย่อมจะมีคนที่เรามองข้ามไป อย่างที่โรงแรมทำธุรกิจมา 50 กว่าปี ก็ไม่เคยมองเกษตรกรรอบ ๆ เราที่เป็นผู้ส่งผลผลิตให้เราเลย แต่ไปซื้อจากพ่อค้าคนกลาง

มหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้ ๆ ที่จะมาช่วยเราได้ในเรื่องของการถอดบทเรียน เอกชนในพื้นที่ เราสามารถไปชี้มุมมองการทำธุรกิจกับเขาได้ในรูปของ CSR และภาครัฐก็สามารถเข้าร่วมกับเราได้

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

ในที่สุดแล้ว สิ่งที่เราเรียกว่าความยั่งยืนมีเพียงการเรียนรู้เป็นเรื่องเดียวจริง ๆ เหมือนเราอ่านออกเขียนได้ ทำอย่างไรก็เอาออกไปจากตัวเราไม่ได้ ถ้าไปถึงระดับระบบความคิด ทักษะอย่างไรก็จะอยู่กับเรา แล้วใครก็ทำแทนเราไม่ได้ ต้องทำเอง และการเรียนรู้อยู่ในทุกคน ถ้าโยนทิ้งไป ก็เป็นการโยนโอกาสการสร้างความยั่งยืนของตัวเอง ของเพื่อน ของกลุ่ม

คุณณตยา แววีร์คุปต์ สรุปสุดท้ายว่า เรื่องของสหกรณ์สะท้อนความเป็นประชาธิปไตยในสังคมไทยเป็นอย่างมาก สหกรณ์สามารถสะท้อนการมีส่วนร่วมของคนในระบอบประชาธิปไตยได้ เป็นเวที เป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชุมชน สังคม เพื่อให้เป็นพื้นที่การออกแบบความเป็นอยู่ จินตนาการของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพึ่งพาตนเอง เครื่องมือในการสร้างสวัสดิการโดยไม่ต้องรอใคร

จึงน่าจับตาคำความหวังในการพูดคุยว่าจากการเรียนรู้จะนำไปสู่การปฏิรูปสหกรณ์ไทยให้มีสมรรถนะสูงได้อย่างไร สมรรถนะสูงที่จะกระจายออกไปอย่างทั่วถึงอุดมการณ์สหกรณ์ในสังคมไทย จะตอบโจทย์สังคมด้วย

